

Handläggare
Hillevi Virgin
Telefon: 08-508 281 91**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2025-11-04, p. 15

Tyresåns vattenvårdsförbund- Verksamhetsberättelse och miljöuppföljning 2024

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna anmälan av Tyresåns vattenvårdsförbunds verksamhetsberättelse och miljöuppföljning för år 2024.
2. Översända tjänsteutlåtandet för kännedom till Tyresåns vattenvårdsförbund.

Sammanfattning

Staden är medlem i tre vattenvårdsförbund: Mälarens, Svealandkustens och Tyresåns vattenvårdsförbund. Det arbete som bedrivs inom vattenvårdsförbunden är av stor betydelse för möjligheterna att följa och förbättra miljötillståndet i stadens vatten och för att genomföra kostnadseffektiva åtgärder.

Tyresåns vattenvårdsförbund bildades år 2008 och verkar för en god vattenkvalitet genom åtgärdsarbete, miljöövervakning och informationsspridning. Stockholms stad ingår i förbundets styrelse genom Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) och i arbetsgruppen genom SVOA och miljöförvaltningen.

Under 2024 har förbundet arbetat med att samla och uppdatera Miljöövervakningsprogram för 2024-2029. Det uppdaterade programmet antogs av styrelsen i november 2024. Utöver den årliga provtagningen av vattenkemi har förbundet genomfört ett antal undersökningar, bl.a. provtagning av bottenfauna i vattendrag, elfiske i Tyresåns utlopp samt analys av PFAS i vatten, fisk och kräfter.

Tyresåns vattenvårdsförbund har antagit 10 miljöanknutna mål som följs upp årligen genom 12 indikatorer och som presenteras i en rapport (bilaga 2). Miljöuppföljningen visar att om miljömålen ska kunna nås och miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas

krävs det att vattenvårdande åtgärder prioriteras i medlemskommunerna och att det avsätts nödvändiga resurser för detta arbete.

Bakgrund

Staden är medlem i tre vattenvårdsförbund: Mälarens, Svealandkustens och Tyresåns vattenvårdsförbund. Det arbete som bedrivs inom vattenvårdsförbunden med både samverkan och åtgärdssamordning mellan kommunerna samt omfattande miljöövervakning är av stor betydelse för möjligheterna att följa och förbättra miljötillståndet i stadens vatten och för att genomföra kostnadseffektiva åtgärder.

Tyresåns avrinningsområde är ett av de största sjösystemen i länet och innefattar ett trettiotal sjöar och lika många vattendrag av olika storlek. Magelungen, Drevviken och Flaten, som ligger helt eller delvis inom Stockholms stad, tillhör de största sjöarna inom avrinningsområdet. Inom staden finns även vattendragen Forsån och Orhemsbäcken.

Vattenvårdsförbundet bildades år 2008 men samarbetet inom Tyresåns avrinningsområde har pågått i mer än 20 år. Förbundet tar fram kunskapsunderlag, informerar och bidrar till ett samordnat vattenvårdsarbete. Därutöver bedrivs miljöövervakning för att se trender över tid, veta vilka vatten som är i behov av åtgärder och för att följa upp om genomförda åtgärder fått effekt.

Vattenvårdsförbundet finansieras genom medlemsavgifter. Medlemmarna består av de fem kommunerna inom avrinningsområdet: Stockholm, Huddinge, Haninge, Tyresö och Botkyrka där Stockholms stad representeras av Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) i styrelsen. Både miljöförvaltningen och SVOA deltar i förbundets arbetsgrupp. Kommunerna betalar årligen in totalt ca 2 mkr i medlemsavgift och Stockholms stads del betalas av SVOA. År 2024 var avgiften 892 354 kr.

Ärendet

I detta tjänsteutlåtande presenteras de viktigaste insatserna som gjorts av förbundet under år 2024 samt utfallen för de 12 indikatorerna för uppföljning av miljömålen.

Förbundets verksamhet 2024

Under året har förbundet arbetat med att uppdatera Miljöövervakningsprogram för 2024-2029. Programmet antogs av styrelsen i november 2024. I programmet samlas alla övervakning som pågår inom avrinningsområdet, både i förbundets regi och som genomförs av kommunerna, SVOA och Länsstyrelsen. Syftet med

övervakningen är både att följa upp status och förändringar i vattenmiljön och att följa upp effekten av genomförda åtgärder. Miljöövervakningen är också ett viktigt stöd för att följa upp förbundets tio miljömål.

Vattenvårdsförbundet genomför årligen flera olika undersökningar av vattenkemi och biologi. Även prov från botten togs i flera sjöar för att undersöka om det finns läckage av fosfor från sedimenten (internbelastning). Utöver den årliga provtagningen av vattenkemi i sjöar och provtagning i Tyresåns utlopp genomfördes under 2024 en bottenfaunaundersökning i vattendrag. Undersökningen är en uppföljning av den som gjordes 2018. Totalt undersöktes 14 lokaler, varav 5 nya, för att bedöma ekologisk status, påverkan från föroreningar och flödesreglering. En bedömning av lokalernas naturvärden utfördes också. Därutöver har ett elfiske genomförts i Tyresåns utlopp för att undersöka fiskbeståndet.

Förbundet har även genomfört miljöövervakning i samarbete med andra aktörer. Tillsammans med Huddinge kommun har ett provfiske genomförts samt en undersökning av vattenväxter i sjöarna Trehörningen-Sjödalen och Orlången för att utvärdera de fosforfällningar som gjorts. I samarbete med Länsstyrelsen och LIFE IP Rich Waters har flertalet sjöar och vattendrag provtagits för analys av olika miljögifter, bl.a. PFAS. Förbundet har även bekostat analys av PFAS i abborre och kräfter i samverkan med Tyresö fiskevårdsförening.

Miljöuppföljning 2024

Förbundets tio miljömål följs upp med hjälp av tolv indikatorer för att säkerställa att utvecklingen går åt rätt håll gällande miljötillståndet. Under varje mål finns flera åtgärder formulerade som underlag för bedömning av åt vilken riktning varje indikator visar gällande utveckling och åtgärdstakt. Flera indikatorer följs upp årligen medan andra följs upp mer sällan, exempelvis då åtgärderna tar längre tid att genomföra eller i samband med vattenmyndighetens statusklassning som görs vart sjätte år. I Tabell 1 redovisas en sammanställning av utfallen för respektive indikator år 2024. Tre av indikatorerna har fått positivt utfall och tre indikatorer har fått neutralt utfall.

Tabell 1. Sammanställning av utfallet för gällande indikatorer år 2024.

Mål	Indikator	Utfall
1	Minskad dagvattenbelastning	
2	Mindre spillvatten i dagvattennätet	
3	Antalet enskilda avlopp minskar	

4	Fler naturliga bäckar och åar	Följs upp 2026
5	Fria vandringsvägar	Följs upp 2026
6	Öka andel skyddad natur	Följs upp 2026
7	Beslutade miljö kvalitetsnormer nås/bibehålls i ytvatten	Följs upp 2027
	Antal näringsfattiga sjöar som har lägre eller samma näringshalt jämfört med målvärdet	
	Antal näringsrika sjöar som har lägre eller samma näringshalt jämfört med målvärdet	
8	Ytvatten följer miljö kvalitetsnormer för kemisk status	Följs upp 2027
9	Grundvatten följer miljö kvalitetsnormer för kemisk och kvantitativ status	Följs upp 2027
10	Badplatser med god vattenkvalitet	

Mål 1. Minskad dagvattenbelastning

Liksom 2023 har indikatorn ett **positivt** utfall även detta år. Medlemskommunerna fortsätter att arbeta med att genomföra åtgärder för att minska dagvattenpåverkan och under 2024 har fem åtgärder genomförts, en påbörjats och nio är under utredning. De åtgärder som genomförts är bl.a. renovering av skärmbassängerna i Flaten och Drevviken samt anläggande av en dagvattendamm inom Magelungens avrinningsområde.

Mål 2. Mindre spillvatten i dagvattennätet

Förbundet följer årligen upp utsläpp av spillvatten på grund av bräddar till recipienterna. Utfallet år 2024 är **neutralt** till skillnad från föregående år då det var negativt. Kommunerna arbetar aktivt med att minska antalet bräddar. Antalet bräddar och mängden bräddat vatten beror delvis på mängden nederbörd som kan variera mycket mellan åren. För 2024 bedöms utfallet för den här indikatorn som neutral då det är svårt att urskilja en trend. Bräddvolymerna har minskat de senaste åren, dock har volymerna varit historiskt höga. Samtidigt har antalet åtgärdade felkopplingar ökat jämfört med föregående år.

Mål 3. Antalet enskilda avlopp minskar

Utfallet år 2024 är **neutralt**. Kommunernas kontinuerliga arbete med att bygga ut de kommunala VA-systemen fortsätter, inte minst i Huddinge kommun. Detta är positivt när det gäller avloppspåverkan på recipienterna. Samtidigt ökar kännedomen om antalet enskilda avlopp, vilket beror på kommunernas inventering

och tillsyn av enskilda avlopp. Utfallet för indikatorn bedöms därför som neutral.

Mål 4. Fler naturliga bäckar och åar

Indikatorn följs upp år 2026.

Mål 5. Fria vandringsvägar

Indikatorn följs upp år 2026.

Mål 6. Öka andel skyddad natur

Indikatorn följs upp år 2026.

Mål 7. Ytvatten följer miljö kvalitetsnormer för ekologisk status

Målet består av tre indikatorer. Den första indikatorn ("Beslutade miljö kvalitetsnormer nås/bibehålls i ytvatten") följs upp år 2027.

Antalet näringsfattiga sjöar som har lägre eller samma näringshalt jämfört med målvärdet är fler än föregående år (8 av 15 sjöar) och utfallet för indikatorn bedöms därmed som **positivt**. Även utfallet för indikator tre bedöms vara **positivt** då halterna fortsätter sjunka. 11 av 12 sjöar når målvärdet, vilket är en sjö mer än år 2023.

Mål 8. Ytvatten följer miljö kvalitetsnormer för kemisk status

Indikatorn följs upp år 2027.

Mål 9. Grundvatten följer miljö kvalitetsnormer för kemisk och kvantitativ status

Indikatorn följs upp år 2027.

Mål 10. Badplatser med god vattenkvalitet

Förbundet följer upp badvattenkvalitet vid cirka 30 badplatser där kommunerna regelbundet tar prover. Av dessa ligger flera inom Stockholms stad i sjöarna Magelungen, Drevviken och Flaten. Provtagningsresultaten redovisas på Havs- och vattenmyndighetens webbsida "Badplatsen". Antalet badplatser utan anmärkning har minskat de senaste åren. Antalet provtagningar varierar dock från år till år på badplatserna vilket gör att trenden är osäker och utfallet bedöms därmed som **neutral**.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Det arbete som bedrivs inom Tyresåns vattenvårdsförbund och den plattform förbundet utgör för samverkan mellan medlemskommunerna är av stor betydelse för att miljö tillståndet i stadens vattenförekomster ska kunna förbättras och för att miljö kvalitetsnormerna ska kunna uppnås.

De utredningar och den miljöövervakning som genomförs utgör ett viktigt kunskapsunderlag i vattenarbetet. Efter mångårig provtagning finns flera långa tidsserier med miljöövervakningsdata. Underlaget är viktigt för att kunna följa utvecklingen och statusen på recipienterna och för att kunna genomföra kostnadseffektiva åtgärder. All data rapporteras till nationella datavärddar vilket även gör den till ett viktigt underlag i vattenmyndigheternas statusklassning av vattenförekomster.

I samtliga kommuner pågår ett långsiktigt arbete för att förbättra vattenmiljön och även om insatser görs visar miljöuppföljningen att det krävs en generellt ökad åtgärdstakt. Vattenvårdande åtgärder behöver prioriteras i medlemskommunerna för att förbundets tio miljömål ska kunna nås och miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Maria Svanholm
Avdelningschef

Bilagor

1. Verksamhetsberättelse 2024, Tyresåns vattenvårdsförbund
2. Miljöuppföljning 2024, Tyresåns vattenvårdsförbund